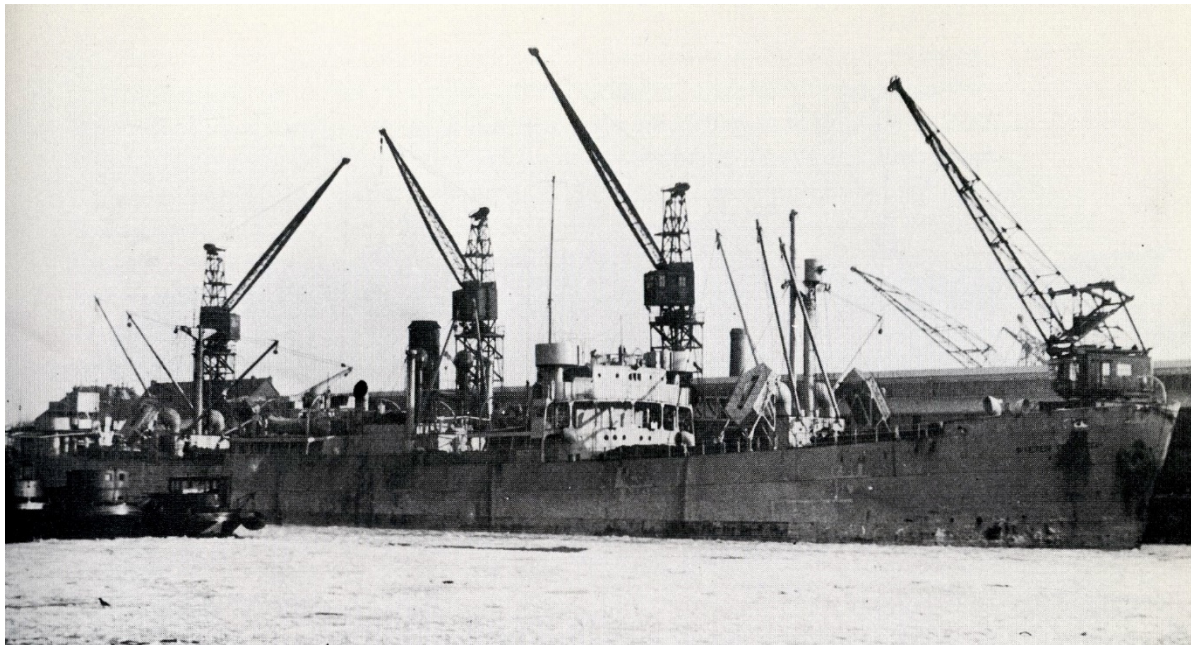
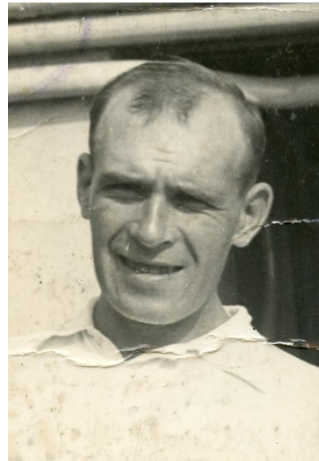
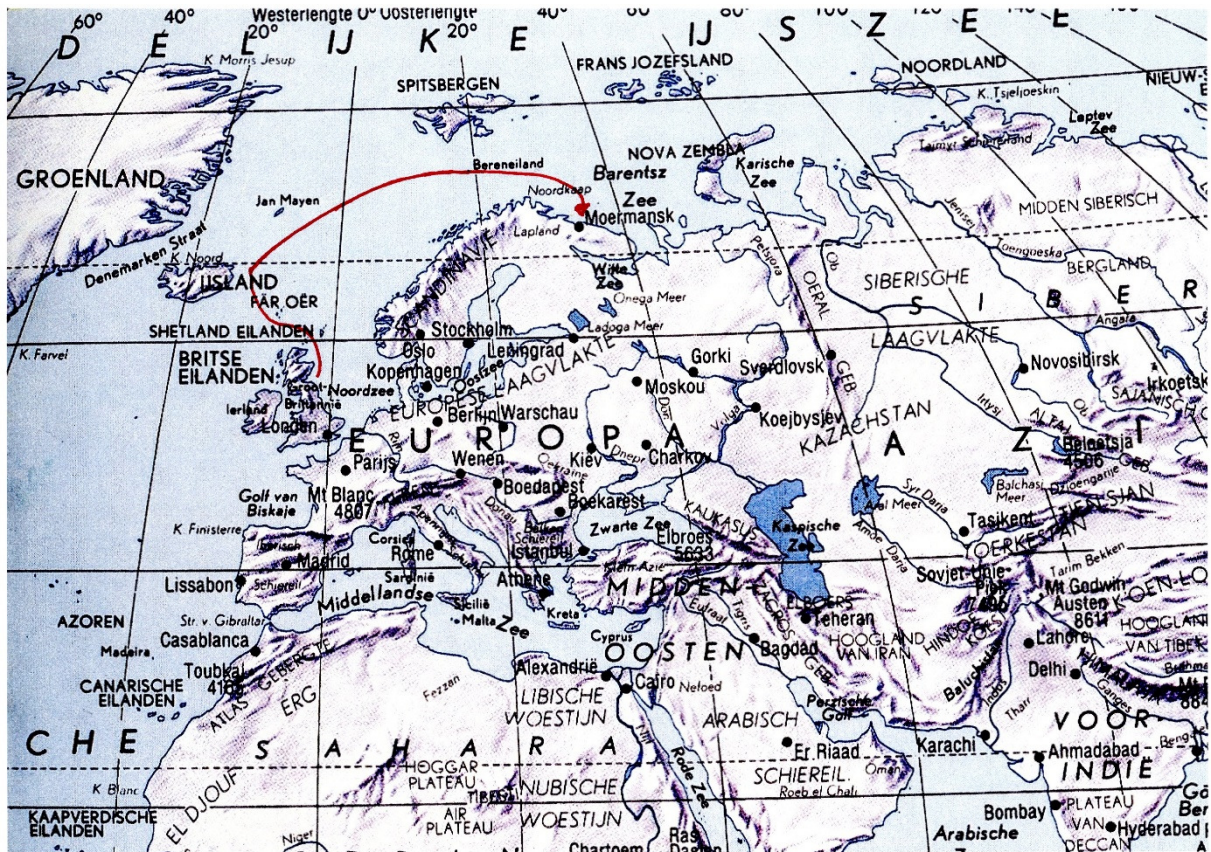

Chr. Oranjevereniging 'Marken en Oranje'
Herdenking 4 mei 2017
Thema: Verhalen van de oorlog

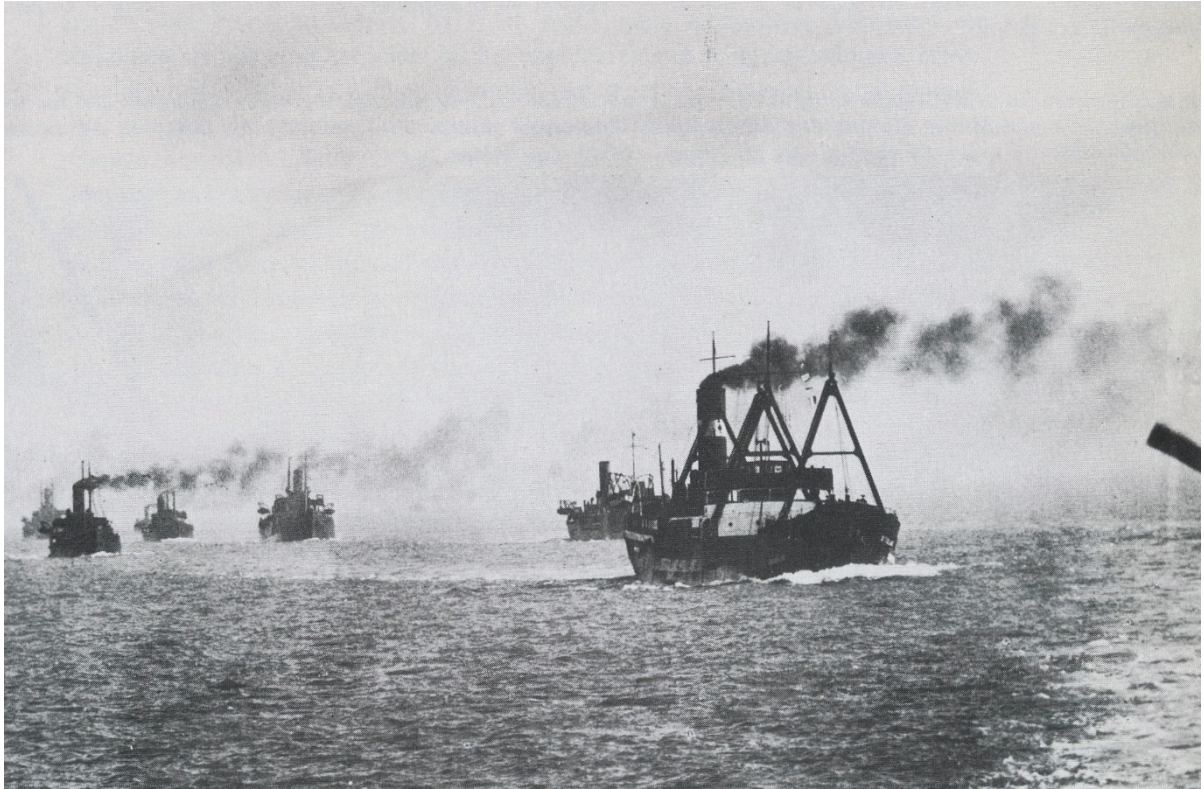
Pieter Zeeman en de konvooien naar Moermansk

Pieter Zeeman (geboren op Marken op 20 december 1914) voer in de Tweede Wereldoorlog als matroos op het stoomschip de 'Pieter de Hoogh'. Twee keer werden de andere schepen waarop hij voer getorpedeerd door de Duitsers en moest hij gered worden uit zee. Hij ging ook mee met de konvooien naar Rusland.
Over hem gaat dit verhaal.

Na de Duitse aanval op Rusland gingen de geallieerden (de Engelsen, Amerikanen en Canadezen) de Russen zoveel mogelijk helpen met oorlogsmateriaal: jeeps, vrachtwagens, munitie, olie, benzine en vliegtuigen. Dat werd vervoerd met vrachtschepen vanuit Engeland en Amerika via het noorden van de Atlantische Oceaan boven Noorwegen langs naar Moermansk in Rusland. Vanaf 1941 vertrokken de eerste konvoien (groepen vrachtschepen begeleid door marineschepen) vanuit Engeland en IJsland.

Het grootste deel van de Duitse marine was in die tijd aanwezig in de fjorden van Noorwegen. Grote slagschepen, kruisers, motortorpedoboten en onderzeeërs. Noorwegen was bezet door de Duitsers en op de vliegvelden daar stonden 350 Duitse bommenwerpers en andere vliegtuigen klaar om de konvoien aan te vallen.

En dan was er ook nog het risico van het ijskoude water van de Poolzee. De winter begint in die streken al in september en in de maanden daarna is er steeds mist afgewisseld met sneeuwstormen.

De konvoeien kwamen onderweg enorme ijsvelden tegen. Soms moesten de schepen zo dicht mogelijk achter de ijsbreker varen om te voorkomen dat het water weer dicht zou vriezen.

Dan was het nog gevaarlijker bij een aanval van de Duitsers omdat de schepen zo dicht bij elkaar voeren.

Op 20 mei 1942 vertrok de 'Pieter de Hoogh' met aan boord Pieter Zeeman in een konvooi samen met 34 andere vrachtschepen uit IJsland naar Rusland. Ze werden begeleid door verschillende marineschepen. De eerste dagen van de reis verliep alles normaal. Maar op 24 mei zagen ze opeens een Duits verkenningsvliegtuig. Op alle schepen werd alarm gemaakt. De kanonnen werden bemand. Het vliegtuigje draaide om het konvooi heen en na korte tijd kwamen de Duitse bommenwerpers eraan. Zodra ze binnen het bereik kwamen van het luchtafweergeschut op de vrachtschepen, begonnen ze te schieten, maar toen vielen ook al de eerste bommen.

Een Amerikaans stoomschip werd beschadigd en moest terug naar IJsland. Rondom de 'Pieter de Hoogh' stegen grote waterzuilen op van de bommen die in zee ontploften. Het leek wel of de hel was losgebroken. Horen en zien verging je. Van zeven uur 's avonds tot middernacht duurden de aanvallen. Steeds kwamen de bommenwerpers weer terug, maar de 'Pieter de Hoogh' werd niet geraakt.

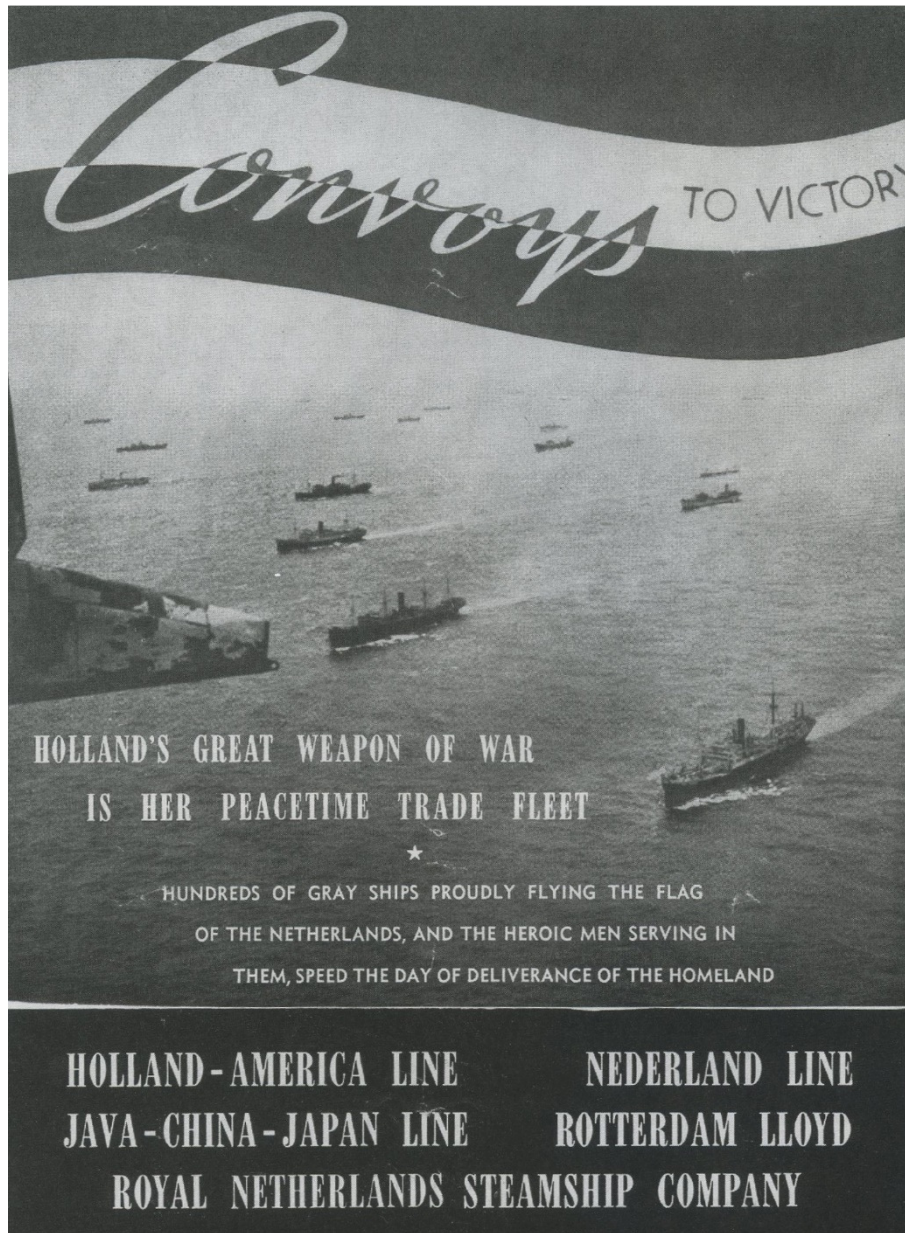
De volgende dag werd het konvooi opnieuw bestookt. Nu met torpedovliegtuigen. Ze doken op de 'Pieter de Hoogh' af en lieten vlak boven zee hun torpedo's vallen die dan op de schepen afgingen. De vliegtuigen werden zo fel beschoten door de matrozen dat de vliegtuigen al van ver hun torpedo's moesten lanceren en dan gelijk moesten wegvliegen. Daardoor konden de piloten minder goed mikken.

Op 27 mei 's middags kwam de vijand opnieuw en bleef aanvallen tot de volgende ochtend vier uur. Ze werden nu ook aangevallen door Duitse onderzeeboten.

In groepen van 5 tot 6 vlogen de Duitsers over het hele konvooi en strooiden ze een regen van bommen. Een paar vliegtuigen werden geraakt, vlogen in brand of moesten terug. Door het afweervuur moesten de aanvallers heel hoog blijven vliegen en daardoor misten ze vaak hun doel. Bijna alle bommen vielen voor, achter en naast de schepen.

Na de volgende dag bleef het rustig. De 'Pieter de Hoogh' was nog steeds onbeschadigd. Op 29 mei kwam er weer een aanval en toen raakte de munitie op. Ze hadden nog maar 43 granaten. Gelukkig was er een Engels oorlogsschip in de buurt dat toen dicht bij de 'Pieter de Hoogh' bleef varen zodat ze toch nog een beetje beschermd waren.

Bij de volgende aanval viel er een bom vlakbij het schip. Het roer ging kapot en het schip raakte lek. De kust bij Moermansk kon nu niet mee ver weg zijn. Allemaal keken ze uit of ze al land zagen.

Toen kregen ze goed nieuws: de vliegtuigen van de Russen kwamen eraan en toen ze nog dichterbij de kust kwamen werd het steeds veiliger.

Na zes dagen liep de 'Pieter de Hoogh' met een uitgeputte bemanning de haven van Moermansk binnen. Zeven van de 34 schepen waren verloren gegaan. Toen ze voor anker gingen, ging iedereen zich eerst eens flink wassen, want daar hadden ze al die dagen geen tijd voor gehad. Met zwarte gezichten en vuile handen waren ze haast niet meer te herkennen.

Een maand later gingen ze weer terug naar Engeland. Toen hadden ze meer geluk, want het was bijna alle dagen mistig; de Duitse vliegtuigen konden niet opstijgen. Met grote bewondering werd de bemanning in Engeland ontvangen.

Pieter Zeeman kreeg een koninklijke onderscheiding – het Bronzen Kruis – voor zijn dappere, standvastige optreden. Koningin Wilhelmina schreef hem dat hij dat kreeg “omdat hij op de reis naar Noord-Rusland vanaf de 25e mei 1942, gedurende zes achtereenvolgende dagen vrijwel onafgebroken door Duitse vliegtuigen was aangevallen en onder hachelijke omstandigheden grote moed en plichtsbetrachting had betoond waardoor het schip behouden de plaats van bestemming bereikte”. De ‘Pieter de Hoogh’ moest in februari 1943 nog een keer naar Moermansk. Deze reis verliep beter dankzij het slechte weer. Tot eind november 1943 bleef het schip in Rusland. Na de oorlog ging het schip naar een andere rederij en kreeg het de naam ‘Britsum’.

Pieter Zeeman heeft de hele oorlog gevaren. Na de oorlog kreeg hij het Oorlogsherinneringskruis met de Gespen voor het gevaarlijke werk bij de koopvaardij in de Middellandse Zee en op de Grote Oceaan. In 1945 kwam hij pas weer terug bij zijn vrouw Neeltje Boneveld op Marken. Zij woonden op Buurt IV (‘Frankrijk’) nummer 16. Op 24 oktober 1994 is hij overleden en begraven op Marken, 79 jaar oud.